

Novinarstvo u sjeni senzacionalizma

Piše: **Zdenko Duka**

MEDIJI

15. kolovoza 2025.

Foto: Ivor Fuka/Lupiga.Com

Medijski senzacionalizam (vidi [ovdje](#)) nije, naravno, od jučer i ne postoji samo kod nas, u Hrvatskoj. Glavni poticaj senzacionalizmu, a time i pokušaju masovnog zatupljivanja građana donijeli su izvjesni internetski portali i, osobito, društvene mreže putem kojih se [vrlo brzo](#), najlakše prenose polulažni, [lažni](#) i isprazni sadržaji. Nisu krivi ni internet ni društvene mreže koji su, inače, donijeli revolucionarne novosti u komunikaciji. Međutim, s time su stigle i neke negativne posljedice poput niveliranja istine i laži, odnosno [poluistina](#), potom [antintelektualizam](#) ili negiranje stručnosti, jer svatko može iskoristiti svoju slobodu da govori i piše o nečemu za što nema nikakvu kompetenciju. Ranije ljudi nisu otvoreno pokazivali svoje neznanje pa bi šutjeli kako bi oni koji o nekoj temi znaju, mogli govoriti i pisati, a ovi od njih nešto naučili. Danas stvari više ne stoje tako. Potpuno nekvalificirane osobe sada će, primjerice, uporno „[dokazivati](#)“ stručnjacima da je cijepljenje od zaraznih bolesti puno opasnije od necijepljenja, ili da svijet tajno vode masonski zavjerenici, da nas žele masovno čipirati, da nas iz letjelica zaprašuju otrovom, da su klimatske promjene medijska laž,

da je medijska manipulacija da je čovjek sletio na Mjesec ili da je zemlja ravna ploča. Kolektivna paranoja zna biti prilično uočljiva na društvenim mrežama.

Dakle, živimo, kako se to lijepo kaže, **u društvu post-istine** u kojem više istina nije važna, nego svatko prihvaća „istinu“ koja njemu odgovara.

Senzacionalistički stil u medijima **oslanja se na šokantne tvrdnje, dramatiku i emocije**. Koristi neprovjerene izvore i manipulativne slike, želi izazvati strah, zabrinutost. Jedni od neprovjerenih izvora su anonimni izvori koji mogu biti osnaženi i pridjevom „visoki“. Iako, anonimni izvori često mogu biti korisni jer putem njih autor otkriva ono što inače ne bi mogao zbog blokade službenih izvora, s druge strane se njima može i manipulirati ili svjesno lagati, sve ovisi o autoru. Riječ „navodno“ često se upotrebljava, danas češće nego ranije, a (lažno) skida odgovornost s novinara, ako se pokaže da ono što je autor izrekao ili napisao ipak nije istinito.

Stalno širenje straha je „najslađi“ posao senzacionalizma. Uvijek je nešto „katastrofalno“, „smrtonosno“, „nepodnošljivo“, „senzacionalno“, „ovo nećete vjerovati“, „nikad ne biste pogodili“, „urnebesno“, „ekskluzivno“ (i kad to nipošto nije), „sudbonosno“, „magično“, itd. Senzacionalizam nerijetko manipulira i s pričom u budućem vremenu, jer, crna, zloguka ili kakva druga predviđanja i prognoze ne moraju se ostvariti, ali na čitatelje i slušatelje ovog trenutka mogu privlačno i emocionalno djelovati. Svakog zanima što se nama ili njemu sutra može dogoditi. Društvu post-istine i (lažnom) senzacionalizmu često odgovaraju medijske ankete u kojima su oprečni stavovi tobože objektivno ravnopravno zastupljeni i u inače notorno jasnim stvarima, a u kojima sam novinar ne izražava svoj stav.

Pitali smo **Maju Sever**, predsjednicu Europske federacije novinara (EFJ) i predsjednicu Sindikata novinara Hrvatske (SNH) tko je po njenom mišljenju najviše pridonio stalnom rastu senzacionalizma u hrvatskim medijima: portali, društvene mreže, novine, komercijalne ili pak javna TV.

Maja Sever (Foto: HINA/Zvonimir Kuhtić)

„Hrvatska nije usamljena s problemom rasta senzacionalizma u medijima, svjedočimo promjenama koje su jako štetne u konačnici za informiranost naših građana, a nemamo pravog odgovora. Pogotovo je teško odabrati tko je najviše pridonio, jer ako krenemo od toga da portali hrane trend senzacionalizma, jer skupljaju klikove, a klikove privlače naslovi koji šokiraju, izazivaju emocije i često manipuliraju informacijama, ne smijemo preskočiti činjenicu da promjenama na medijskim tržištima niti u jednom trenutku oni koji donose odluke nisu postavili pitanje tko će i kako platiti kvalitetno novinarstvo. Portali se bore za opstanak podilazeći publici, jer drugog načina nema, nema ozbiljne medijske politike koja bi osigurala i opstanak kvalitetnog novinarstva. Društvene mreže dodatno su pojačale efekt jer prikupljanje lajkova druga je kategorija koja određuje i položaj medija na tržištu i ponovo razvojem društvenih mreža nema pravog odgovora kako zaštititi autorska prava i kvalitetno novinarstvo, danas već svjedočimo kako se našim radom razvija AI, bez adekvatne naknade i zaštite autorstva“, objašnjava Maja Sever.

Predsjednica Europske federacije novinara napominje kako senzacionalizam u hrvatskim medijima raste jer **nema prave ni političke ni društvene volje da se podrži kvalitetno novinarstvo.**

„Kada govorimo o televizijama, komercijalne televizije već godinama stvaraju sadržaj koji više zabavlja nego informira, često upakirano u senzacionalistički ton, jer komercijalne televizije isto tako moraju živjeti od gledanosti i oglašivača, i tu je

odgovornost javne televizije zaista mnogo veća, jer bi javna radiotelevizija trebala biti korektiv tom trendu, odnosno odgovarati zahtjevima javnog interesa i, plaćena izravno od pretplate, proizvoditi sadržaj koji senzacionalizmom ne podilazi publici već je kvalitetan, novinarski, odnosno sadržaj od javnog interesa“, pojašnjava naša sugovornica.

Pitamo je i što misli je li samo dojam da je **glas izvjesne građanske javnosti slabiji i manje važan nego prije**.

„Nije samo dojam – glas građanske javnosti zaista je oslabio i manje se čuje nego prije. U buci trivijalnih sadržaja, ozbiljne rasprave i promišljeni komentari često nemaju prostora. Mediji sve rjeđe daju platformu stručnjacima, intelektualcima i predstavnicima civilnog društva, ali sve manji prostor daju i životno važnim temama. Umjesto toga, dominiraju površni komentari, senzacije i viralni sadržaj. Takvo stanje umanjuje ulogu građanske javnosti u oblikovanju demokratske rasprave i stvara dojam da razboritost i znanje više nisu relevantni u javnom prostoru“, odgovara Sever.

Na opasku kako je posljedica slabih i senzacionalističkih medija i to da konzumente često istina i ne zanima, nego **prihvaćaju i medijske laži ako su u korist njihovog stava ili interesa**, izrazit će slaganje.

„Nažalost, da. Sve češće svjedočimo fenomenu u kojem se istina doživljava subjektivno – ljudi prihvaćaju samo one informacije koje potvrđuju njihove postojeće stavove, dok sve drugo odbacuju kao laž, manipulaciju ili 'medijsku propagandu'. Mediji koji potiču polarizaciju i senzacionalizam dodatno podržavaju taj efekt jer umjesto da ohrabruju kritičko razmišljanje, oni nude gotove, jednostavne 'istine'. U takvom okruženju istina postaje gotovo irelevantna, a mnogima važnije postaje tko priča ono što želimo čuti“, ističe Sever.

Nadalje, pitamo smatra li točnom ocjenu da u Hrvatskoj **ozbiljni, analitički i nepotkupljivi mediji nemaju, pa i ne mogu imati, širu publiku**.

„Djelomično da. Ozbiljni, analitički i neovisni mediji u Hrvatskoj postoje, ali rijetko dosegnu širu publiku. Razlozi su brojni. Publika je navikla na brze, kratke i zabavne sadržaje, tržište oglašavanja favorizira masovnost nad kvalitetom, a mnogi ozbiljni, analitički i neovisni mediji nemaju dovoljno resursa za širenje i vidljivost. No, cijeli je sustav postavljen tako da je gotovo nemoguće održati takve medijske projekte. Nema transparentnog sustava sufinanciranja medija kojim bi se financirali zaista kvalitetni novinarski sadržaji, javni medijski servis se gotovo u potpunosti odrekao novinarstva,

nema analitičkih emisija, istraživačkog novinarstva, kvalitetnog sadržaja od javnog interesa ... Ministarstvo kulture i medija ništa nije napravilo kako bi reformiralo medijsko zakonodavstvo i osiguralo okvir u kojem bi takvi mediji, ozbiljni, analitički i nepotkupljivi, mogli opstati. Bez obzira na klikove i lajkove. Jednostavno nema političke volje, a kao mala zemlja s malenom ekonomijom, nema ni dovoljno oglašivača koji bi mogli podržati takav medij i kad sve zbrojimo medij koji ne jurca za klikovima i lajkovima i senzacionalizmom jako će teško u Hrvatskoj opstati“, smatra Sever.

Kao glavne probleme hrvatskog novinarstva danas Lupina sugovornica će istaknuti slab ekonomski položaj novinara i novinarki u našim medijima, potom **pad profesionalnih standarda** te nedostatak političke volje da se osigura nezavisnost medija.

„Loši radni uvjeti, niske plaće i nesigurna zaposlenja smanjuju profesionalni integritet i slobodu. Financijska nesigurnost teško može biti osnova za neovisno novinarstvo, a danas u medijima u Hrvatskoj samo u tri medija postoje kolektivni ugovori, novinari/ke jednostavno nemaju zaštićena radnička prava. To je i prepoznato u izvještaju pluralizma medija u RH, te smo uz Tursku zemlja s najgorim uvjetima u medijskom sektoru. Nažalost, svjedočimo i padu profesionalnih standarda – sve manje se ulaže u istraživačko novinarstvo i provjeru činjenica, dok se sve više oslanja na senzacionalizam. Nema političke volje da se osigura nezavisnost medija, da se odmaknu od utjecaja i politike i oglašivača – mnogi mediji ovise o političkim strukturama ili oglašivačima, što kompromitira njihovu neovisnost i otežava kritičko izvještavanje“, tumači Sever koja obnaša i dužnost predsjednice Sindikata novinara Hrvatske.

Na pitanje kako ocjenjuje odnos vlasti, osobito resornog ministarstva, prema hrvatskom novinarstvu kaže: „Svi gore navedeni problemi počinju u Runjaninovoj (ulica u kojoj je smješteno Ministarstvo kulture i medija, op.a.). Ministarstvo zapravo uopće ne poduzima konkretne korake za zaštitu i razvoj kvalitetnog novinarstva. Ne postoji sustavna politika koja bi novinarima pružila zaštitu od tužbi, političkih pritisaka ili dezinformacijskih kampanja, štoviše inicijative koje dolaze od naše strukovne i sindikalne organizacije u potpunosti se ignoriraju, poput, naprimjer, modela financiranja lokalnih medija, ali ministarstvo ignorira i direktive koje dolaze iz Bruxellesa. Pa tako ovih dana svjedočimo da implementaciju Europskog zakona o slobodi medija doživljavaju kao neku birokratsku formalnost, još jednom propuštajući primiti se cjelovite reforme medijskog zakonodavstva kojom bi osigurali uvjete za

zaštitu novinarstva. Time se ostavlja prostor za stagnaciju i degradaciju profesije koja bi trebala biti jedan od temelja demokracije“.

I iz ovog intervjua s čelnicom europske strukovne novinarske organizacije ne mogu se naslutiti bolji novinarski dani, a time i snažniji glas javnosti u hrvatskom društvu.

Novinarstvo je teorijski još uvijek jedan od stupova demokracije civiliziranog društva, ali je u praksi sve manje novinarstva i sve manje demokracije.

**Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti*

Najnovije

Lažna vijest o Hrvatu koji je razbio ploče s hijeroglifima „misleći da je ćirilica“ ponovno kruži društvenim mrežama

Provjerili smo tvrdnje o „puču“ Europske komisije i nametanju europske vojske

Pod Lupom #48 – tjedni pregled

Što smo provjerili u listopadu?

Video koji se dijeli društvenim mrežama ne prikazuje izvođače koji su trebali nastupiti na Danima srpske kulture u Splitu

Torcida u svom pozivu na prosvjed iznosi cijeli niz netočnih tvrdnji

Marin Miletić iznosi netočne podatke opravdavajući maskiranu skupinu koja je prekinula Dane srpske kulture

„Ustaška Hrvatska 1941.“ i „ustaška Hrvatska 1991.“ nisu tema predstojećeg Zagreb Film Festivala

Što je istina, a što manipulacija u videu "Hrvatska nestaje" Borisa Malagurskog

Netočno je da Thompson „nikad nije izvodio ustaške pjesme“. Evo činjenica.

Pod Lupom #47 – tjedni pregled

The Viral Video Idolizing the Former Croatian President Is Riddled With Falsehoods

Ljudi se masovno dive viralnom videu koji veliča Kolindu Grabar Kitarović, no gotovo ništa u videu nije točno

Kako se dezinformacije šire tijekom kriznih razdoblja, na primjeru nepalskih prosvjeda Generacije Z

Usporedba NDH i zapadnih sila koju iznosi DOMiNO činjenično je neutemeljena

Pod Lupom #46 – tjedni pregled

Što je zapravo Dejan Jović rekao na Privrednikovoj tribini i je li Oluju nazvao genocidom?

Objava o „zabranjenim“ fotografijama Jasenovca „zbog bratstva i jedinstva“ manipulira povijesnim izvorima

Što je Trump rekao o ilegalnim imigracijama u Europi, a što je točno?

Pod Lupom #45 – tjedni pregled

Mrežni leksikon

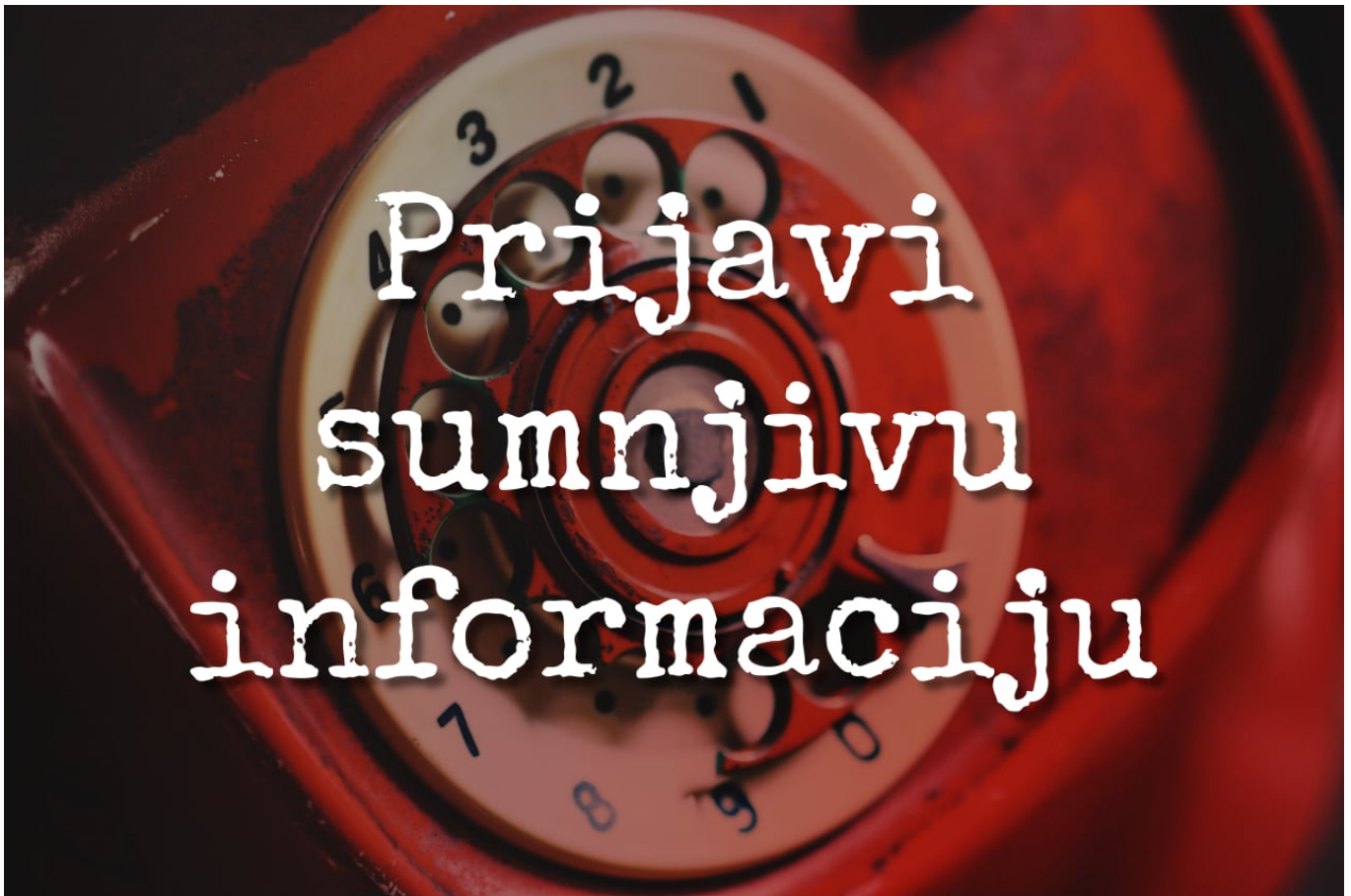
Vishing

Smishing

NLP (Natural language processing)

Lažni oglasi

Lažni antivirusni programi

Verificirani član EFCSN-a
(Europska mreža
organizacija za provjeru
činjenične točnosti)

Verified EFCSN member
(European Fact-Checking)

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

AGENCIJA ZA
ELEKTRONIČKE
MEDIJE

*Izneseni stavovi i mišljenja
samo su autorova i ne
odražavaju nužno službena
stajališta Europske unije ili
Europske komisije. Ni
Europska unija ni Europska
komisija ne mogu se*

*Izneseni stavovi i mišljenja
samo su autorova i ne
odražavaju nužno službena
stajališta Agencije za
elektroničke medije.
Agencija za elektroničke*

Standards Network)

smatrati odgovornima za njih.

medije ne može se smatrati odgovornima za njih.

[Impressum](#) [O Lupi](#) [Kontaktirajte nas](#) [Politika privatnosti](#) [Metodologija rada](#)

[Pravila ispravaka i nadopuna](#)

Lupa © 2025 - lupa.lupiga.com